

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти

Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

КУЦАК СОЛОМІЯ-СОФІЯ РОМАНІВНА

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ В
КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОГО ЛІДЕРСТВА**

Магістерська робота

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 011 «Освітні, педагогічні науки»

Науковий керівник:

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри загальної педагогіки та
педагогіки вищої школи

Горук Н.М.

Львів-2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОСВІТНЬОГО ЛІДЕРСТВА.....	6
1.1. Аналіз категорій і понять освітнього лідерства.....	6
1.2. Лідерство вчителів як рушійна сила впровадження інноваційних реформ нової української школи.....	14
1.3. Сучасні освітні документи про підвищення кваліфікації вчителів.....	21
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ВЧИТЕЛІВ У КОНТЕКСТІ ОСВІТНЬОГО ЛІДЕРСТВА	35
2.1. Підвищення кваліфікації вчителів для успішного лідерства.....	35
2.2. Процедура та зміст програми сертифікації вчителів.....	45
2.3. Типові програми та напрями підвищення кваліфікації вчителів.	56
2.4. Дослідження сучасного стану підвищення кваліфікації вчителів у контексті освітнього лідерства.....	64
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	77

ВСТУП

Визначальною рисою змін, що відбуваються в українській освіті, є освіта за концепцією Нової української школи (НУШ), яка спрямована на здобуття знань і застосування їх на практиці. Відповідно до цієї концепції зміна цілей освітньої системи, коригування методів і прийомів навчання, змісту, спрямованих на формування світогляду, ціннісних орієнтацій учнів і вчителів: критичного мислення, самосвідомості і самонавчання, запровадження інформаційно-комунікаційних навичок до технологій навчального процесу.

У цьому контексті час від часу загострюються питання підвищення професійної компетентності вчителів, зміни ролі вчителя та розвитку нових навичок у системі освіти. Згідно з новими концепціями освітньої реформи, вчителі стають наставниками та «лідерами», вони мають бути успішними професіоналами, які вирішують багато проблем, пов'язаних із якістю викладання, обсягом роботи, стосунками з учнями та керівництвом.

Адміністрація школи та вчителі повинні стати активними агентами змін. Це відображено у Концепції Нової української школи, яка підняла питання лідерства в освіті та надихнула дослідити шляхи формування освітнього лідерства. Питання освітнього лідерства були і залишаються актуальними для багатьох дослідників. Зокрема, проблеми лідерства в освіті висвітлили у своїй праці С. Калашнікова, Н. Шевченко, Н. Мукан, Т. Водолазська, М. Сидоренко, І. Сновидович, М. Скиба, Т. Пантюк, О. Ільченко, І. Біла, Г. Куценко, І. Резніченко, А. Бойко та інші. Дослідження науковців свідчать про необхідність постійного оновлення та опанування основами освітнього лідерства.

Розглядаючи питання лідерства в контексті навчальної діяльності, М. Лютий дійшов висновку, що лідерська компетентність як освіта особистості забезпечує професійний успіх і потребу в самовдосконаленні. На його думку, лідерство, яке проявляється в освітній практиці, є рушійною силою для подолання

адміністративних перепон та впровадження нових підходів у навчальну та наукову діяльність.

Важливість освітнього лідерства включає мистецтво самоуправління як життєво важливу складову професійного успіху. Здатність бути лідером передбачає сформованість у вчителя ціннісних пріоритетів, життєвих орієнтирів, глибше розуміння власної місії, технологічні знання та актуалізацію знань з предметів.

Вчителі 21 століття повинні відповідати сучасним потребам і вимогам. Рівень їхньої професійної підготовки має характеризуватися здатністю творчо використовувати знання, знаходити неформальні рішення для вирішення професійних завдань і поєднувати традиційні форми і творчі методи з навчально-тренувальними матеріалами. Це важливий аспект професійної діяльності кожного вчителя. Тому наскільки вчитель зацікавлений у впровадженні та розуміє нові технології, методи та підходи у навчанні та викладанні учнів, як саме і в який спосіб подає навчальні матеріали, в міру того і розвиваються його лідерські якості та здібності. Важливість та актуальність теми професійного розвитку вчителів у контексті освітнього лідерства зумовили і вибір теми нашого дослідження: «Особливості підвищення кваліфікації вчителів в контексті освітнього лідерства».

Об’єкт дослідження – професійний розвиток вчителів.

Предмет дослідження – особливості підвищення кваліфікації вчителів у контексті освітнього лідерства.

Мета нашого дослідження – визначити особливості підвищення кваліфікації вчителів у контексті освітнього лідерства, обґрунтувати шляхи та форми підвищення кваліфікації для реалізації лідерського потенціалу вчителів.

Для досягнення мети було визначено такі **завдання** дослідження:

1. Розкрити суть, значення та основні поняття освітнього лідерства.
2. Здійснити аналіз сучасних освітніх документів щодо підвищення кваліфікації вчителів.

3. Окреслити основні шляхи, зміст та форми програм професійного розвитку вчителів у контексті освітнього лідерства.

4. Вивчити погляди та потреби вчителів щодо підвищення професійної кваліфікації та запропонувати рекомендації для вдосконалення змісту програм підвищення кваліфікації вчителів у контексті освітнього лідерства

У процесі виконання наукової роботи було застосовано теоретичні та емпіричні **методи дослідження**: *теоретичні* – абстрактно-логічний (для теоретичних узагальнень і формулювання висновків); конкретно-пошуковий (теоретичний аналіз, синтез, систематизація матеріалів та документів); узагальнення й порівняння опрацьованих матеріалів (для здійснення логічного і послідовного аналізу теорій та концепцій); *емпіричні* – анкетування, інтерпретація, аналіз отриманих результатів.

Теоретичне значення та новизна дослідження полягають у концептуальному збагаченні педагогічної теорії і практики шкільного лідерства в Україні, систематизації матеріалу щодо підвищення кваліфікації вчителя в контексті освітнього лідерства.

Практичне значення дослідження: матеріали дослідження можуть бути використані вчителями для формування їх успішного освітнього лідерства, у процесі підготовки/перепідготовки вчителів-лідерів та у формування та розвитку лідерських компетентностей майбутніх вчителів у закладах вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження та основні положення роботи висвітлено у публікації Куцак С.-С. (2023). Підвищення кваліфікації вчителів як передумова успішного освітнього лідерства: зарубіжний досвід. *Освітній альманах: Збірник студентських наукових праць*. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. Вип. 6. С. 239-241.

Структура дослідження. Робота складається із вступу, двох розділів, які містять у собі сім підрозділів, загальних висновків та списку використаних джерел (45 найменувань). Загальний обсяг роботи – 81 сторінка.